Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (viies koda)

6. november 2024*

Riigiabi – Madeira vabatsoon – Portugali rakendatud abikava – Otsus, millega tunnistatakse abikava vastuolu otsustega K(2007) 3037 (lõplik) ja C(2013) 4043 (final), tunnistatakse abikava siseturuga kokkusobimatuks ja kohustatakse selle kava alusel antud abi tagasi nõudma – Mõiste „olemasolev abi“ määruse (EL) 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti ii tähenduses – Tagasi nõudmine – Õiguspärane ootus – Õiguskindlus – Teenuste osutamise vabadus – Asutamisvabadus – Töötajate vaba liikumine

Kohtuasjades T-713/22 ja T-720/22,

Portumo – Madeira – Montagem e Manutenção de Tubaria, SA (Zona Franca da Madeira), asukoht Funchal (Portugal),

Ponticelli – Consultadoria Técnica, SA (Zona Franca da Madeira), asukoht Funchal,

Ponticelli Angoil – Serviços Para a Indústria Petrolífera, SA (Zona Franca da Madeira), asukoht Funchal,

esindajad: advokaadid M. Muñoz Pérez ja P. Casillas Vázquez,

hagejad kohtuasjas T-713/22,

Nova Ship Invest, Unipessoal, Lda (Zona Franca da Madeira), asukoht Funchal, esindajad: M. Muñoz Pérez ja P. Casillas Vázquez,

hageja kohtuasjas T-720/22,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: I. Barcew ja P. Caro de Sousa,

kostja,

ÜLDKOHUS (viies koda),

koosseisus: president J. Svenningsen, kohtunikud J. Martín y Pérez de Nanclares ja M. Stancu (ettekandja),

kohtusekretär: ametnik L. Ramette,

* Kohtumenetluse keel: portugali.

arvestades menetluse kirjalikku osa, eeskätt 16. jaanuari 2023. aasta otsuseid jätta menetlus peatamata, kuni oodatakse Euroopa Kohtu lahendit, millega lõpetatakse menetlus kohtuasjas, milles on vahepeal tehtud 4. juuli 2024. aasta kohtuotsus Portugal *vs.* komisjon (Madeira vabatsoon) (C-736/22 P, ei avaldata, EU:C:2024:579),

arvestades 21. veebruari 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 ELTL artikli 263 alusel esitatud hagides paluvad hagejad Portumo – Madeira – Montagem e Manutenção de Tubaria, SA (Zona Franca da Madeira), Ponticelli – Consultadoria Técnica, SA (Zona Franca da Madeira), Ponticelli Angoil – Serviços Para a Indústria Petrolífera, SA (Zona Franca da Madeira) ja Nova Ship Invest, Unipessoal, Lda (Zona Franca da Madeira) tühistada komisjoni 4. detsembri 2020. aasta otsuse (EL) 2022/1414 abikava SA.21259 (2018/C) (ex 2018/NN) kohta, mida Portugal on rakendanud Madeira vabatsooni (ZFM) puhul – III kava (ELT 2022, L 217, lk 49, edaspidi „vaidlustatud otsus“).

Vaidluse taust

2 Madeira (Portugal) vabatsooni kava esineb mitmesuguste maksusoodustuste kujul, mida antakse Centro Internacional de Negócios da Madeira (Madeira rahvusvaheline ärikeskus), Registo Internacional de Navios da Madeira (Madeira rahvusvaheline laevaregister) ja Zona Franca Industriali (tööstuslik vabakaubanduspiirkond) raames.

3 Komisjon kiitis selle kava kui ühisturuga kokkusobiva regionaalabi esimest korda heaks 1987. aastal oma 27. mai 1987. aasta otsusega juhtumi N 204/86 (SG(87) D/6736) kohta. Seejärel kiitis komisjon heaks pikendamise oma 27. jaanuari 1992. aasta otsusega juhtumi E 13/91 (SG(92) D/1118) kohta ja seejärel komisjoni 3. veebruari 1995. aasta otsusega juhtumi E 19/94 (SG(95) D/1287) kohta.

4 Sellele järgnev kava (edaspidi „II kava“) kiideti heaks komisjoni 11. detsembri 2002. aasta otsusega juhtumi N 222/A/01 kohta (edaspidi „2002. aasta otsus“).

5 Tuginedes regionaalabi suunistele aastateks 2007–2013 (ELT 2006, C 54, lk 13; edaspidi „2007. aasta suunised“), kiideti komisjoni 27. juuni 2007. aasta otsusega juhtumi N 421/2006 kohta (edaspidi „2007. aasta otsus“) heaks kolmas kava (edaspidi „III kava“) ajavahemikuks 1. jaanuarist 2007 kuni 31. detsembrini 2013. Komisjon kiitis kava heaks siseturuga kokkusobiva tegevusabina, mille eesmärk oli regionaalarengu edendamine ja majandusstruktuuri mitmekesistamine Madeiral, mis on EÜ artikli 299 lõikes 2 (nüüd ELTL artikkel 349) määratletud kui äärepoolseim piirkond.

6 III kava seisneb juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamises tegelikult ja füüsiliselt Madeiral toimunud tegevusest saadud kasumi suhtes (3% aastatel 2007–2009, 4% aastatel 2010–2012 ja 5% aastatel 2013–2020), vabastuses munitsipaalmaksust ja kohalikest maksudest ning vabastuses Madeira vabatsoonis ettevõtte asutamiseks vajaliku kinnisvara võõrandamismaksust maksimaalsete abisummade ulatuses, mis põhinevad abisaajate aastasele maksustatavale väärtusele kehtestatud maksustatava väärtuse ülemmääradel. Need ülemmäärad

kehtestati abisaaja iga eelarveaasta töökohtade arvu põhjal. Teatavatel tingimustel võivad Madeira vabatsooni tööstuslikus vabakaubanduspiirkonnas registreeritud äriühingud saada juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamist lisaks 50% võrra.

7 Juurdepääs III kavale piirdus 2007. aasta otsuses sisalduvasse loetellu kuuluvate tegevustega. Lisaks jäeti III kava kohaldamisalast välja kõik finantsvahendust hõlmavad tegevused, kindlustustegevus, finantsteenuste ja kindlustustegevuse abitegevused ning „kontsernisisesed teenused“ (koordinatsiooni-, varahaldus- ja jaotuskeskused) kui „ettevõtjatele osutatavad teenused“.

8 Komisjoni 2. juuli 2013. aasta otsusega juhtumi SA.34160 (2011/N) kohta (edaspidi „2013. aasta otsus“) kiideti heaks III kava muudetud versioon ajavahemikuks 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2013. Viimane säilitab samad tingimused kui need, mis on ette nähtud III kavas, tingimusel et maksustatava väärtuse ülemmäärad, mille suhtes on kohaldatav juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamine, suurenevad 36,7% võrra.

9 Seejärel kiideti muudetud III kava pikendamine kuni 30. juunini 2014 heaks komisjoni 26. novembri 2013. aasta otsusega juhtumi SA.37668 (2013/N) kohta. Kava pikendamine kuni 2014. aasta lõpuni kiideti heaks komisjoni 8. mai 2014. aasta otsusega juhtumi SA.38586 (2014/N) kohta.

10 Komisjon algatas 12. märtsil 2015 ELTL artikli 108 lõike 1 ja nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [ELTL] artikli 108 kohaldamiseks (EÜT 1999, L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339), artikli 17 lõike 1 alusel järelevalve III kava üle 2012. ja 2013. aasta puhul.

11 Komisjon teatas 6. juuli 2018. aasta kirjas Portugali Vabariigile oma otsusest algatada III kava suhtes ELTL artikli 108 lõikes 2 ette nähtud ametlik uurimismenetlus (ELT 2019, C 101, lk 7; edaspidi „ametliku menetluse algatamise otsus“).

12 Menetlus algatati komisjoni kahtluste tõttu ühelt poolt seoses Madeira autonoomses piirkonnas tegelikult ja füüsiliselt toimunud tegevusest saadud kasumi suhtes maksuvabastuse kohaldamisega ning teiselt poolt toetuse summa ja Madeiral tegelike töökohtade loomise või säilitamise vahelise seosega.

13 Menetluse tulemusel võttis komisjon vastu vaidlustatud otsuse, mille resolutsioon on sõnastatud järgmiselt:

„*Artikkel 1*

Portugal rakendas abikava „Madeira vabatsoon (ZFM) – III kava“, kuivõrd see oli vastuolus [2007. aasta ja 2013. aasta otsusega], ebaseaduslikult, rikkudes [ELTL] artikli 108 lõiget 3, ning see on siseturuga kokkusobimatu.

Artikkel 2

Artiklis 1 osutatud kava alusel antud üksikabi ei ole abi, kui see abi vastas selle andmise ajal määruse (EL) 2015/1588 artikli 2 kohaselt vastu võetud ja abi andmise ajal kohaldatavas õigusaktis sätestatud tingimustele.

Artikkel 3

Artiklis 1 osutatud kava alusel antud üksikabi, mis selle andmise ajal vastab tingimustele, mis on sätestatud artiklis 1 osutatud otsustes või mis on sätestatud määruse […] 2015/1588 artikli 1 kohaselt vastu võetud määruses, on siseturuga kokkusobiv seda liiki abi suhtes kohaldatava abi ülemmäära ulatuses.

Artikkel 4

1. Portugal nõuab artiklis 1 osutatud kava alusel antud kokkusobimatu abi abisaajatelt tagasi.

[…]

4. Portugal tühistab siseturuga kokkusobimatu abikava artiklis 1 osutatud ulatuses ja tühistab kõik abiga seotud tasumata maksed alates käesoleva otsuse teatavakstegemise kuupäevast.

Artikkel 5

1. Artiklis 1 osutatud abikava alusel antud abi nõutakse tagasi viivitamata ja tulemuslikult.

2. Portugal tagab, et käesolev otsus rakendatakse kaheksa kuu jooksul alates selle teatavakstegemise kuupäevast.

[…]“.

Poolte nõuded

14 Hagejad paluvad Üldkohtul sisuliselt:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– teise võimalusena tühistada vaidlustatud otsuse artikli 4 lõige 1 ja selles otsuses sisalduv abi tagasinõudmise korraldus;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

15 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejatelt.

Õiguslik käsitlus

16 Olles pooled ära kuulanud, otsustas Üldkohus liita kohtuasjad T-713/22 ja T-720/22 käesoleva kohtuotsuse huvides vastavalt Üldkohtu kodukorra artikli 68 lõikele 1.

17 Hagejad esitavad oma hagi põhjendamiseks neli väidet, mille kohaselt on komisjon sisuliselt rikkunud õigusnorme, kui ta leidis, et Portugali Vabariik rakendas III kava, rikkudes 2007. aasta ja 2013. aasta otsust, 2007. aasta suuniseid ja ELTL artikli 107 lõike 3 punkti a, ning kuna ta tõlgendas sellele kavale juurdepääsu tingimusi kitsendavalt ja viisil, mis on vastuolus ELTL artiklitega 21, 45, 49, 54 ja 56 (esimene väide); komisjon on rikkunud õigusnormi, kuna III kava kokkusobivust ei analüüsitud otse ja üksnes ELTL artikli 107 lõike 3 punkti a alusel, vaid see põhineb 2007. aasta suuniste vääral tõlgendusel, mis on vastuolus selle sättega; rikub kodanike ja töötajate vaba liikumise, asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtteid (teine väide), ning vaidlustatud otsuse artikli 4 lõikes 1 sisalduv tagasinõudmise korraldus on õigusvastane (kolmas ja neljas väide).

Esimene väide, et komisjon rikkus õigusnorme, kui ta leidis, et Portugali Vabariik rakendas III kava, rikkudes 2007. aasta ja 2013. aasta otsust, 2007. aasta suuniseid ja ELTL artikli 107 lõike 3 punkti a, ning kuna ta tõlgendas sellele kavale juurdepääsu tingimusi kitsendavalt ja viisil, mis on vastuolus ELTL artiklitega 21, 45, 49, 54 ja 56

Esimese väite ese

18 Esimeses väites märgivad hagejad sisuliselt, et Portugali ametiasutused tõlgendasid ja rakendasid III abikava nõuetekohaselt, nagu komisjon oli seda lubanud 2007. aasta ja 2013. aasta otsusega, ning et seetõttu on komisjon õigusnormi rikkunud, kui ta leidis, et selle kava rakendamise raames ei olnud Portugali ametiasutused nõuetekohaselt kohaldanud esiteks tingimust, mis puudutab selle kasumi päritolu, mille suhtes on kohaldatav juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamine, ja teiseks tingimust, mis puudutab Madeira autonoomses piirkonnas töökohtade loomist või säilitamist, mis mõlemad kehtestati II korras. Hagejad leiavad ühtlasi, et komisjon rikkus õigusnormi, kui ta leidis, et Portugali ametiasutused ei rakendanud kohast ja tõhusat maksukontrolli, et kontrollida, kas abisaajad täitsid neid kahte tingimust.

19 Sellega seoses olgu märgitud, et kui hageja arvates on komisjon ekslikult leidnud, et varem heakskiidetud abikava alusel individuaalse abi väljamaksmise kord ei olnud selle varasema heakskiiduga kooskõlas, tuleb selle poole argumente mõista nii, et nendega kritiseeritakse asjaolu, et komisjon keeldus tunnustamast selle abi õiguslikku kvalifikatsiooni „olemasolevaks abiks“ nõukogu 13. juuli 2015. aasta määruse (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikajalikud eeskirjad [ELTL] artikli 108 kohaldamiseks (ELT 2015, L 248, lk 9), artikli 1 punkti b alapunkti ii tähenduses, st komisjoni või Euroopa Liidu Nõukogu poolt heakskiidetud abikavana või individuaalse abina (21. septembri 2022.aasta kohtuotsus Portugal *vs.* komisjon (Madeira vabatsoon), T-95/21, EU:T:2022:567, punkt 100).

20 Seega tuleb esimest väidet mõista nii, et sellega soovitakse sisuliselt vaidlustada asjaolu, et vaidlustatud otsuse põhjendustes 150–180, 228 ja artiklis 1 ei määratlenud komisjon rakendatud III kava „olemasoleva abina“ määruse 2015/1589 artikli 1 punkti b alapunkti ii tähenduses, mille kokkusobivust oleks tulnud hinnata ELTL artikli 108 lõikes 1 sätestatud olemasolevate abikavade pideva kontrolli raamistikus, vaid kvalifitseeris selle vaidlustatud otsuse põhjenduses 180 „ebaseaduslikuks abiks“ ja seega „uueks abiks“ määruse 2015/1589 artikli 1 punkti c tähenduses, mis on antud ELTL artikli 108 lõiget 3 rikkudes.

Esimese väite põhjendatus

21 Mis puudutab esimesena tingimust selle kasumi päritolu kohta, mille suhtes kohaldatakse juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamist, siis väidavad hagejad, et komisjon rikkus selle tingimuse tõlgendamisel õigusnormi, kui ta leidis, et Madeira vabatsoonis registreeritud äriühingute tegevuse suhtes väljaspool Madeira autonoomset piirkonda ei saa kohaldada juriidiliste isikute tulumaksu vähendamist. Selline tõlgendus, mille komisjon vaidlustatud otsuses mõistele „tegelikult ja füüsiliselt Madeiral toimunud tegevus“ andis, on liiga kitsendav ja vastuolus selle väljendi tavapärase tähendusega, kui seda kasutatakse maksusüsteemi raames, ning selle õigusakti konteksti ja eesmärkidega, mille osaks see on. Lisaks rikub selline tõlgendus ELTL artikleid 49 ja 56, kuna sellega kehtestatakse asutamisvabadusele ja teenuste osutamise vabadusele piirangud, mis ei ole 2007. aasta ja 2013. aasta otsusega taotletava eesmärgi saavutamiseks sobivad ega proportsionaalsed.

22 Esiteks leiavad hagejad, et väljendi „tegelikult ja füüsiliselt Madeiral toimunud tegevus“ tõlgendamisel tuleb arvesse võtta selle väljendi ulatust rahvusvahelise maksustamise valdkonnas, eelkõige Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise tegevuskavas, ning selle tegevuskava kohaste meetmete hindamise üldistes juhtpõhimõtetes. Selles valdkonnas on aga laialdaselt tunnustatud, et üksuse tegevusest saadud tulu on seostatav maksuresidentsuse kohaga või üksuse tegeliku juhtimise kohaga, tingimusel et ta tegeleb seal olulise tegevusega.

23 Teiseks, konteksti kohta, milles mõistet „tegelikult ja füüsiliselt Madeiral toimunud tegevus“ kasutati, märgivad hagejad, et erinevalt investeeringuteks ette nähtud regionaalabist, ei näe regionaalse tegevusabi korral – nagu III kava – 2007. aasta suunised ette sõnaselget seost abikõlbliku tegevuse ja kõnealuse piirkonna geograafilise tsooni vahel.

24 Kolmandaks, mis puudutab nende õigusnormide eesmärke, milles need mõisted sisalduvad, siis väidavad hagejad, et ELTL artikli 107 lõike 3 punkt a seab äärepoolseimatele piirkondadele antava regionaalabi lubatavuse tingimuseks üksnes selle, et abi toetab nende arengut, sõltumata nende piirkondade kaugusest tulenevate lisakulude hüvitamise küsimusest. Lisaks oleks väljendi „tegelikult ja füüsiliselt Madeiral toimunud tegevus“ kitsendav tõlgendamine vastuolus 2007. aasta otsuse soovitava toimega ja sellega taotletava eesmärgiga, kuna on olemas terve hulk tegevusi, mida on küll selles otsuses loetletud sellisena, et neile võib kohaldada III kava, kuid millele praktikas ei saanud seda kohaldada.

25 Neljandaks väidavad hagejad, et vaidlustatud otsuses komisjoni poolt mõistele „tegelikult ja füüsiliselt Madeiral toimunud tegevus“ antud tõlgendus tähendab asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse piiranguid, mis on vastuolus ELTL artiklitega 49 ja 56, kuna see pärsib Madeira vabatsoonis registreeritud üksuste huvi tegutseda väljaspool Madeira autonoomset piirkonda. Sellised piirangud ei ole aga sobivad ega proportsionaalsed 2007. aasta ja 2013. aasta otsusega taotletava eesmärgi saavutamisega, milleks on aidata kaasa Madeira autonoomse piirkonna majandusarengule.

26 Teisena väidavad hagejad Madeira autonoomses piirkonnas töökohtade loomise või säilitamise tingimuse kohta, et komisjon rikkus selle tingimuse tõlgendamisel mitut õigusnormi.

27 Esiteks heidab Portugali Vabariik komisjonile ette, et viimane leidis vaidlustatud otsuses sisuliselt, et Portugali ametiasutused oleksid pidanud iga III kavast abisaaja loodud või säilitatud töökohtade arvu täpseks arvutamiseks kasutama metoodikat, mis määrab töökohad kindlaks „täistööaja ekvivalendi“ ja „aasta tööühikute“ alusel.

28 Kuna 2007. aasta ja 2013. aasta otsuses ei ole mõistet „töökoht“ määratletud, oleks selle tähendust tulnud mõista vastavalt selle tavapärasele tähendusele, st nii, et see viitab igat liiki töösuhtele, mis toob maksualaselt kaasa kohustuse tasuda sotsiaalkindlustusmakseid ja teha palgast kinnipidamisi, sõltumata sellest, millist ajalist investeeringut see suhe eeldab, ja seega sõltumata aasta tööühikutest, mis on töötatud. Selline tavapärane tähendus on pealegi kooskõlas 2007. aasta ja 2013. aasta otsuste konteksti ja eesmärgiga aidata kaasa Madeira autonoomse piirkonna majandusarengule. Hagejad märgivad lisaks, et kuna Euroopa Liidu tasandil puudus ühtne mõiste, võisid Portugali ametiasutused õiguspäraselt kasutada mõistet „töökoht“ Portugali õiguse tähenduses, mis oli selge ja objektiivne kriteerium, et teha kindlaks, kas abisaajad olid töökohti loonud või mitte. Lõpuks on töökohtade loomine või säilitamine Madeira autonoomses piirkonnas hagejate sõnul üksnes täiendav eesmärk võrreldes III kava esmase eesmärgiga, milleks on aidata kaasa selle piirkonna majandusarengule.

29 Teiseks vaidlevad hagejad vastu komisjoni hinnangule, et töökohtade loomise või säilitamise tingimuse nõuetekohaseks kohaldamiseks tuleb arvesse võtta üksnes Madeira autonoomses piirkonnas loodud ja säilitatud töökohti, väites, et selline hinnang on vastuolus vaba liikumise põhimõtetega, eelkõige töötajate vaba liikumise põhimõttega, nagu need on ette nähtud ELTL artiklites 21 ja 45, sest see muudab raskemaks kas Madeira autonoomses piirkonnas asuva ettevõtja poolt tööle võetud töötaja võimaluse elada ja töötada mujal kui Madeira autonoomses piirkonnas, või sellise ettevõtja jaoks võtta tööle töötajaid, kes ei ela või ei soovi elada selles piirkonnas.

30 Kolmandaks lisab Nova Ship Invest, Unipessoal (Zona Franca da Madeira), et osalust haldavatele äriühingutele (edaspidi „SGPS“) ei kehti Madeira autonoomses piirkonnas töökohtade loomise ja säilitamise tingimus, mistõttu rikkus komisjon vaidlustatud otsuses õigusnormi, kui ta ei tuvastanud selle tingimuse täitmise analüüsimisel vähimatki piirangut seoses abi saavate ettevõtjatega.

31 Mis puudutab kolmandana maksukontrolli, mille Portugali ametiasutused tegid selleks, et kontrollida, kas on nõuetekohaselt kohaldatud tingimusi, mis puudutavad esiteks tulu, mille suhtes kohaldatakse juriidiliste isikute tulumaksu vähendamist, ja teiseks töökohtade loomist või säilitamist Madeira autonoomses piirkonnas, siis väidavad hagejad, et komisjon rikkus õigusnormi, kui ta leidis vaidlustatud otsuses, et tehtud maksukontroll ei võimaldanud kontrollida, kas abisaajad täitsid need kaks tingimust III kavale juurdepääsuks.

32 Komisjon vaidleb nendele argumentidele vastu.

– Tingimus, mis puudutab kasumi päritolu, mille suhtes kohaldatakse juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamist

33 Hagejate argumendid tähendavad, et tuleb kindlaks teha, kas vaatamata III kava ning 2007. aasta ja 2013. aasta otsuse sõnastusele, mis seavad lubatud abi andmise sõltuvusse tingimusest, et Madeira vabatsoonis registreeritud äriühingute kasum peab olema saadud „tegelikult ja füüsiliselt

Madeiral toimunud“ tegevusest, võisid Portugali ametiasutused neid otsuseid rikkumata anda selles kavas ette nähtud abi ka väljaspool Madeira autonoomset piirkonda toimunud tegevusest saadud kasumile.

34 Sellega seoses tuleb väljakujunenud kohtupraktika kohaselt liidu õiguses määratlemata väljendi tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramisel lähtuda selle väljendi tähendusest tavakeeles, võttes arvesse väljendi kasutamise konteksti ja nende sätete eesmärke, mille osaks väljend on (vt 27. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus Zinātnes parks, C-347/20, EU:C:2022:59, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).

35 Vastupidi sellele, mida väidavad hagejad, ei saa väljendit „tegelikult ja füüsiliselt Madeiral toimunud tegevus“ tavapärases tähenduses tõlgendada nii, et see hõlmab tegevust väljaspool Madeira autonoomset piirkonda isegi Madeira vabatsoonis registreeritud äriühingute tegevuse puhul.

36 Sellist järeldust kinnitavad vaidlustatud otsuse kontekst ning eesmärgid, mida taotletakse liidu riigiabi õigusnormidega ja eelkõige regionaalabi käsitlevate õigusnormidega.

37 Esiteks nähtub II ja III kava heakskiitvatest otsustest, et komisjon ja Portugali ametiasutused on nende kavade vastuvõtmiseni viinud haldusmenetluse käigus alati ühtemoodi tõlgendanud väljendit „tegelikult ja füüsiliselt Madeiral toimunud tegevus“. Liidu kohus ei saa aga jätta seda asjaolu tähelepanuta, määratledes täpselt abikava kohaldamisala, isegi kui sellest ei ole hagejatele teatatud (vt selle kohta 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Kahla Thüringen Porzellan *vs.* komisjon, C-537/08 P, EU:C:2010:769, punkt 45).

38 Nimelt nähtub 2002. aasta otsusest, et haldusmenetluses, mille tulemusel see otsus tehti, märkisid Portugali ametiasutused, et „maksusoodustused piirduvad tegelikult ja füüsiliselt Madeiral toimunud tegevusega, mis võimaldab välistada tegevuse väljaspool Madeirat“.

39 Samuti, nagu nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 226, komisjon „oli taotlenud Portugali [Vabariigi] poolt 28. juunil 2006. aastal teatatud seaduseelnõusse sõnaselge sätte lisamist, millega oleks ette nähtud, et maksuvähendused piirduvad Madeiral toimunud tegevusest saadud kasumiga“, ja Portugal keeldus seda tegemast põhjusel, et „selline säte ei ole vajalik, kuna see asjaolu tulenes [Madeira vabatsooni] õiguslikust alusest“.

40 Järgmiseks tuleb 2007. aasta ja 2013. aasta otsuse sõnastust, isegi kui eeldada, et seda võib pidada mitmetähenduslikuks, tõlgendada kooskõlas nende õiguslike alustega, st vastavalt EÜ artikli 87 lõike 3 punktiga a (nüüd ELTL artikli 107 lõike 3 punkt a), ELTL artikli 107 lõike 3 punktiga a ning 2007. aasta suunistega.

41 Lisaks tuleb erandeid riigiabi siseturuga kokkusobimatuse üldisest põhimõttest, mis on sätestatud ELTL artikli 107 lõikes 1, tõlgendada kitsalt (vt 29. aprilli 2004. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* komisjon, C-277/00, EU:C:2004:238, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika).

42 Pealegi, nagu komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 153 ja 154 õigesti märkis, on 2007. aasta suunistes – täpsemalt selle punktides 6 ja 76 – märgitud, et tegevusabi võib erandkorras anda piirkondades, mille suhtes kohaldatakse EÜ artikli 87 lõike 3 punktis a (nüüd ELTL artikli 107 lõike 3 punkt a) sätestatud erandit, nagu Madeira autonoomne piirkond, mille äärepoolseima

piirkonna staatust on komisjon tunnustanud, tingimusel et abi andmine on õigustatud regionaalarengu ja abi olemuse seisukohast ning abi määr on proportsionaalne puudustega, mille leevendamiseks abi antakse.

43 Ent nagu nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 156, on äärepoolseimatele piirkondadele antava regionaalse tegevusabi eesmärk hüvitada lisakulud, mida äriühingud nendes piirkondades ebasoodsate tingimuste tõttu kannavad, nagu need, mis on loetletud vaidlustatud otsuse põhjenduses 155. See tähendab, et ainult tegevused, mida mõjutavad ebasoodsad tingimused ja seega nende piirkondade eriomased lisakulud, peaksid olema abikõlblikud sellise tegevusabi saamiseks.

44 Seega võib väljaspool neid piirkondi toimuv tegevus, mida need lisakulud ei mõjuta, isegi kui seda teevad samades piirkondades asutatud äriühingud, jääda kõnealuse abi saajate hulgast välja.

45 Lõpuks, nagu komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 157 õigesti märkis, hinnati 2007. aasta otsuses III kava kokkusobivust lisakulude alusel, mida kandsid ettevõtjad, kes tegutsevad Madeira autonoomses piirkonnas, mitte aga väljaspool seda piirkonda.

46 2007. aasta otsuse punktidest 44–53 nähtub nimelt, et komisjon tugines ühele Portugali ametiasutuste esitatud uuringule, milles mõõdeti „erasektorile [Madeira autonoomses piirkonnas] tekkivaid lisakulusid“. Peale selle on lisakulud, mida võetakse arvesse, nimelt transpordi-, ladustamis-, personali-, finantseerimis- või turustamiskulud, need, mis tekivad tegelikult ja füüsiliselt Madeira autonoomses piirkonnas toimunud tegevuse käigus, mitte selles piirkonnas registreeritud äriühingute tegevuse käigus väljaspool seda piirkonda. Lõpuks kinnitab seda järeldust asjaolu, et 2007. aasta otsuse punktis 48 arvutas komisjon kõnealuseid lisakulusid protsendina üksnes erasektori kogulisandväärtusest või üksnes Madeira autonoomse piirkonna sisemajanduse koguproduktist.

47 Järelikult, lisaks sellele, et 2007. ja 2013. aasta otsuste sõnastus ja kontekst ei anna alust väljendi „tegelikult ja füüsiliselt Madeiral toimunud tegevus“ laiaks tõlgenduseks, mida toetavad hagejad, ei ole see tõlgendus vastuolus mitte ainult EÜ artikli 87 lõike 3 punktiga a ja ELTL artikli 107 lõike 3 punktiga a taotletud eesmärkidega, mis olid õiguslikuks aluseks vastavalt 2007. aasta ja 2013. aasta otsusele, vaid ka 2007. aasta suunistega.

48 Seda järeldust ei muuda asjaolu, et komisjoni tõlgendus võib, nagu väidavad hagejad, erineda tõlgendusest, mis on esitatud OECD maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise tegevuskavas ning eelkõige selle tegevuskava kohaste meetmete hindamise üldistes juhtpõhimõtetes.

49 Kuigi komisjon võib võtta arvesse OECD raames vastuvõetud tekste, ei ole need talle mingil viisil siduvad eelkõige EL toimimise lepingu ja eeskätt riigiabi käsitlevate eeskirjade kohaldamisel (vt selle kohta 12. mai 2021. aasta kohtuotsus Luksemburg ja Amazon *vs.* komisjon, T-816/17 ja T-318/18, EU:T:2021:252, punkt 154, ja kohtujurist Kokott'i ettepanek kohtuasjas État luxembourgeois (maksumaksjate rühma puudutav teave), C-437/19, EU:C:2021:450, punkt 67).

50 Seega ei rikkunud komisjon õigusnormi, kui ta vaidlustatud otsuse põhjenduses 167 järeldas, et rakendatud III kava oli 2007. aasta ja 2013. aasta otsusega vastuolus selles osas, mis puudutab selle kasumi päritolu, mille suhtes kohaldati juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamist.

51 Seda järeldust ei sea kahtluse alla ka hagejate argumendid, et tõlgendades väljendit „tegelikult ja füüsiliselt Madeiral toimunud tegevus“ nii, et see ei viita Madeira vabatsoonis registreeritud äriühingute tegevusele väljaspool seda piirkonda, ei võtnud komisjon piisavalt arvesse asjaolu, et III kava kui äärepoolseimatele piirkondadele antava regionaalse tegevusabi eesmärk oli peamiselt aidata kaasa piirkonna majandusarengule, kuna selle toetuse võivad saada ettevõtjad sõltumata kohast, kus nad tegelikult tegutsevad, või rikkus asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtteid.

52 Esiteks, mis puudutab väidet, et ei ole võetud piisavalt arvesse III kava väidetavat eesmärki, kuna see kava kui äärepoolseimatele piirkondadele antav regionaalne tegevusabi seisnes peamiselt nende piirkondade majandusarengu toetamises, mitte aga nendes piirkondades asuvate ettevõtjate lisakulude hüvitamises, võttes arvesse nende piirkondade struktuurilisi ebasoodsaid tingimusi, siis tuleb märkida, et selle argumendiga ei soovi hagejad kahtluse alla seada komisjoni hinnangut, et rakendatud III kava ei ole kooskõlas 2007. aasta ja 2013. aasta otsusega, ning seetõttu selle abikava õiguslikku kvalifitseerimist „uueks abiks“ määruse 2015/1589 artikli 1 punkti c tähenduses, mis on antud vastuolus ELTL artikli 108 lõikega 3.

53 Vastupidi, hagejad üritavad kaudselt seada kahtluse alla hinnangut, mis anti III kava kokkusobivusele 2007. aasta ja 2013. aasta otsuses, mis on muutunud lõplikuks, ilma et nende argumente saaks siiski tõlgendada nii, et nendega esitatakse väide, et need otsused on ELTL artikli 277 tähenduses õigusvastased.

54 Igal juhul põhinevad hagejate argumendid ekslikul eeldusel, et III kava kui äärepoolseimale piirkonnale antava regionaalse tegevusabi eesmärk on peamiselt aidata kaasa Madeira autonoomse piirkonna majandusarengule ja üksnes sellega kaasnevalt hüvitada Madeira autonoomsele piirkonnale omased lisakulud.

55 Ent nagu eespool punktides 35–47 juba märgitud, tuleneb nii 2007. ja 2013. aasta otsuse sõnastusest kui ka nende liidu õigusnormide eesmärkidest, mis käsitlevad äärepoolseimate piirkondade regionaalabi, et Madeira autonoomsele piirkonnale omaste lisakulude proportsionaalne hüvitamine on keskne element, mille alusel komisjon tunnistas III kava kokkusobivaks.

56 Teiseks, mis puudutab väidet kodanike vaba liikumise, asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtete rikkumise kohta, siis tuleb märkida, et sellega ei saa nõustuda.

57 Nimelt, kuna Üldkohus tuvastas eespool punktis 47, et komisjon tõlgendas vaidlustatud otsuses kasumi päritolu tingimust kooskõlas 2007. ja 2013. aasta otsuse sõnastuse ja kontekstiga, aga ühtlasi ka kooskõlas riigiabi käsitlevate liidu õigusnormidega taotletavate eesmärkidega, siis ei sea hagejad lõppkokkuvõttes kahtluse alla mitte selle tingimuse tõlgendust vaidlustatud otsuses, vaid selle, kuidas komisjon tõlgendas nimetatud tingimust 2007. ja 2013. aasta otsuses, et tunnistada III kava kokkusobivaks.

58 Hagejad ei ole aga ei kaudselt ega otseselt esitanud 2007. ja 2013. aasta otsuse õigusvastasuse vastuväidet. Nad ei selgitanud nimelt, kuidas need kaks otsust rikuvad kodanike vaba liikumise, asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtteid.

59 Kuivõrd neid argumente võib mõista nii, et nendega vaidlustatakse eespool punktis 58 viidatud põhimõtete alusel järeldus, et rakendatud III kava on kokkusobimatu, analüüsitakse seda kriitikat tagapool punktides 98–105 hagejate esitatud teise väite põhjendatuse hindamise raames.

60 Eeltoodut arvestades ei rikkunud komisjon ühtegi õigusnormi, kui ta tõlgendas 2007. ja 2013. aasta otsuses ette nähtud tingimust, mille kohaselt saab juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamine, mis on ette nähtud III kavas, puudutada üksnes kasumit, mis on saadud „tegelikult ja füüsiliselt Madeiral toimunud“ tegevusest.

– *Tingimus, mis puudutab töökohtade loomist või säilitamist Madeira autonoomses piirkonnas*

61 Hagejad heidavad komisjonile ette peamiselt seda, et viimane pani ekslikult Portugali Vabariigile kohustuse kasutada täistööaja ekvivalenti ja aasta tööühikuid, jättes kõrvale mõiste „töökoht“ Portugali õiguse tähenduses, või vähemalt seda, et ta kehtestas talle objektiivse meetodi, et arvutada tööaeg, mis on tegelikult kulutatud igal töökohal, mis annab õiguse III kava kohaldamisele, et kontrollida, kas Madeira autonoomses piirkonnas töökohtade loomise või säilitamise tingimus on täidetud, rikkudes seeläbi III kava eesmärke ja vaba liikumise põhimõtteid.

62 Hagejate esimene argument lähtub aga vaidlustatud otsuse väärast tõlgendamisest.

63 Järeldus, et rakendatud III kava eirab 2007. ja 2013. aasta otsust, ei põhine asjaolul, et Portugali ametiasutused ei kasutanud täistööaja ekvivalendi ja aasta tööühikute meetodeid, et kontrollida, kas Madeira autonoomses piirkonnas töökohtade loomise või säilitamise tingimus on täidetud. See põhineb vaidlustatud otsuse põhjenduses 176 sisalduval järeldusel, et meetod, mida Portugali ametiasutused kasutasid Madeira autonoomses piirkonnas loodud või säilitatud töökohtade arvutamiseks, ei võimaldanud kontrollida, kas töökohad, mille kõnealusest kavast kasusaajad deklareerisid, olid tegelikult olemas ja olid püsivad.

64 Seda järeldust kinnitavad õiguslikult piisavalt vaidlustatud otsuse põhjendused 28 ja 175, mille järgi oli Portugali ametiasutuste kasutatud meetodi kohaselt III kava kohaldamisel töökoht mis tahes õiguslikku laadi töösuhe, olenemata aktiivse töötamise tundide, päevade ja kuude arvust aastas, mille sellest kavast abisaajad deklareerisid, sealhulgas osalise tööajaga või enam kui ühes III kavaga hõlmatud äriühingus töötavate juhatuseliikmete töökohad.

65 Kuna vaidlustatud otsus ei põhine tõdemusel, et Portugali ametiasutused ei olnud kasutanud töökohtade arvu arvutamisel täistööaja ekvivalendi ja aasta tööühikute meetodeid, siis tuleb tagasi lükata hagejate argumendid, millega nad heidavad komisjonile ette, et viimane nõudis ekslikult selliste meetodite kasutamist.

66 Lisaks tuleb tagasi lükata ka hagejate argument, et komisjonil ei olnud selle tingimuse täitmise kontrollimiseks õigust panna Portugali Vabariigile kohustust kasutada objektiivset meetodit, et arvutada tööaeg, mis on tegelikult kulutatud igal töökohal, mis annab õiguse III kava kohaldamisele, arvestades eelkõige asjaolu, et töökohtade loomine või säilitamine Madeira autonoomses piirkonnas on üksnes III kava täiendav eesmärk.

67 Nimelt esiteks, nagu komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 169 õigesti märkis, nähtub 2007. aasta otsusest (vt eelkõige selle põhjendus 64) ja 2013. aasta otsusest (vt eelkõige selle põhjendus 28) selgelt, et see nõue oli III kavale juurdepääsu tingimus ning oli osa abisumma arvutamise meetodist Madeira vabatsooni kavas, nagu sellest teatas Portugali Vabariik ja nagu see on nende kahe otsusega heaks kiidetud (vt selle kohta 21. septembri 2022. aasta kohtuotsus Portugal *vs.* komisjon (Madeira vabatsoon), T-95/21, EU:T:2022:567, punkt 160).

68 Teiseks, nagu on juba märgitud eespool punktis 41, tuleb erandeid ELTL artikli 107 lõikes 1 sätestatud üldpõhimõttest, mille kohaselt riigiabi on siseturuga kokkusobimatu, tõlgendada kitsalt. See nõue tähendab, et komisjoni poolt heakskiidetud abikava andmise tingimuste tõlgendamine ei saa jääda täielikult asjaomase liikmesriigi otsustada, kasutades ettekäändeks eelkõige institutsioonilise ja menetlusliku autonoomia põhimõtte järgimist.

69 See peab olema nii seda enam, et käesoleval juhul ei saa põhjendatult väita, et kohustus kasutada objektiivset meetodit, et arvutada tööaeg, mis on tegelikult kulutatud igal töökohal, mis annab õiguse III kava kohaldamisele, oleks vastuolus Portugali õigusega. Nimelt ei takista see kohustus kasutada objektiivset arvutusmeetodit seda, et arvesse võiks võtta kõiki Portugali õiguses ette nähtud töösuhte vorme. Lisaks kehtib kohustus kasutada niisugust arvutusmeetodit üksnes III kava kokkusobivuse hindamiseks ning 2007. ja 2013. aasta otsuse nõuetekohaseks täitmiseks.

70 Samadel põhjustel, mida on mainitud eespool punktides 56 ja 58, tuleb tagasi lükata väide, et see, kuidas komisjon tõlgendas tingimust, et Madeira autonoomses piirkonnas tuleb töökohti luua või säilitada, on vastuolus kodanike ja töötajate vaba liikumise põhimõttega.

71 Kuna neid argumente võib mõista nii, et nendega vaidlustatakse eespool punktis 70 viidatud põhimõtetele tuginedes järeldus, et rakendatud III kava on kokkusobimatu, analüüsitakse seda kriitikat tagapool punktides 98–105 hagejate esitatud teise väite põhjendatuse hindamise raames.

72 Lõpuks tuleb tulemusetuse tõttu tagasi lükata täiendav argument, mille on esitanud Nova Ship Invest, Unipessoal (Zona Franca da Madeira) ja mille kohaselt rikkus komisjon vaidlustatud otsuses õigusnormi, kui ta ei kehtestanud Madeira autonoomses piirkonnas töökohtade loomise või säilitamise tingimuse täitmise analüüsimisel vähimatki piirangut abi saava ettevõtja liigi alusel, ehkki SGPSidele sellist tingimust ei kohaldata.

73 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et Nova Ship Invest, Unipessoal (Zona Franca da Madeira) piirdub oma hagiavalduses sellise argumendi sõnastamisega, väitmata siiski ise, et ta on SGPS.

74 Teiseks, kuigi Nova Ship Invest, Unipessoal (Zona Franca da Madeira) kinnitas kohtuistungil Üldkohtu sellekohasele küsimusele vastates, et ta on ise SGPS, tuleb tõdeda, et ta ei ole esitanud ühtegi tõendit, mis võiks sellist väidet kinnitada, viidates üksnes hagiavalduse lisale A.3, milleks on 29. detsembri 2000. aasta luba tegutseda Madeira vabatsoonis, mis on väljastatud ühele ettevõtjale, kelle õigusjärglane ta väidetavalt on ja kelle tegevusala hõlmab väidetavalt muu hulgas aktsiate haldamist.

75 See dokument ei tõenda siiski, et Nova Ship Invest, Unipessoali (Zona Franca da Madeira) ainus tegevusala oleks aktsiate haldamine ja et ta oleks seega SGPS.

76 Seetõttu ei rikkunud komisjon õigusnormi, kui ta leidis vaidlustatud otsuse põhjenduses 179, et rakendatud III kava rikkus Madeira autonoomses piirkonnas töökohtade loomise ja säilitamise tingimust.

– Maksukontrolli tõhusus, mis viiakse läbi selleks, et kontrollida, kas on nõuetekohaselt kohaldatud neid tingimusi, puudutavad kasumi päritolu, mille suhtes kohaldatakse juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamist, ning töökohtade loomist või säilitamist Madeira autonoomses piirkonnas

77 Hagejad heidavad sisuliselt komisjonile ette, et ta leidis vaidlustatud otsuses, et maksuhalduri läbiviidud kontroll ei olnud kohandatud selleks, et kontrollida, kas nõuetekohaselt on täidetud tingimused, mis puudutavad selle kasumi päritolu, mille suhtes kohaldati juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamist, ning töökohtade loomist või säilitamist Madeira autonoomses piirkonnas, mis on ette nähtud III kavaga. See kohandamata jätmine tuleneb komisjoni hinnangul otseselt asjaolust, et Portugali ametiasutused tõlgendasid ja kohaldasid neid tingimusi viisil, mis rikkus 2007. ja 2013. aasta otsust, 2007. aasta suuniseid ja ELTL artikli 107 lõike 3 punkti a, millele hagejad vastu vaidlevad.

78 Selles osas piisab, kui tõdeda, et eespool punktides 60 ja 76 leidis Üldkohus, et komisjoni kriitika, mis puudutab eespool punktis 77 nimetatud kahe tingimuse tõlgendamist ja rakendamist Portugali ametiasutuste poolt, oli põhjendatud.

79 Seega ei rikkunud komisjon õigusnormi, kui ta leidis vaidlustatud otsuse põhjenduses 178, et ei maksukontroll, mille Portugali ametiasutused III kava abisaajate suhtes läbi viisid, ega selle kontrolli käigus kogutud andmed ei võimaldanud tõhusalt kontrollida, kas on täidetud III kava tingimused, mis puudutavad selle kasumi päritolu, mille suhtes kohaldati juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamist, ning Madeira autonoomses piirkonnas töökohtade loomist või säilitamist, kuna need ametiasutused tõlgendasid või kohaldasid III kavale juurdepääsu tingimusi viisil, mis rikub 2007. ja 2013. aasta otsust.

80 Kõike eeltoodut arvestades leidis komisjon õigesti, et rakendatud III kava ei vastanud mitmele 2007. ja 2013. aasta otsuses nõutud tingimusele.

81 Kuna abikava rakendati 2007. ja 2013. aasta otsust rikkudes, kuivõrd seda muudeti oluliselt võrreldes nimetatud otsustega heakskiidetud kavaga, siis järeldas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 180 samuti õigesti, et tegemist on uue ebaseadusliku abiga (vt selle kohta 25. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, C-467/15 P, EU:C:2017:799, punkt 48).

82 Seega tuleb esimene väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Teine väide, et komisjon rikkus õigusnormi, kui ta ei analüüsinud rakendatud III kava kooskõla otse ja üksnes ELTL artikli 107 lõike 3 punkti a alusel, see analüüs põhineb 2007. aasta suuniste vääral tõlgendusel, mis on vastuolus ELTL artikli 107 lõike 3 punktiga a, ning rikub kodanike ja töötajate vaba liikumise, asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtteid

83 Teises väites heidavad hagejad komisjonile ette, et ta ei analüüsinud vaidlustatud otsuses kõnealuse abikava kokkusobivust mitte otse ja üksnes ELTL artikli 107 lõike 3 punkti a alusel, vaid võttis oma analüüsis arvesse 2007. aasta suunistega kehtestatud nõudeid ja tingimusi. Lisaks leiavad hagejad, et vaidlustatud otsuse põhjendused 191–198, milles komisjon tuvastab, et rakendatud III kava on kokkusobimatu, põhinevad 2007. aasta suuniste vääral tõlgendusel ja on lisaks vastuolus EL toimimise lepinguga, eelkõige selle artikli 107 lõike 3 punktiga a, mis seab äärepoolseimate piirkondade arengu soodustamiseks mõeldud regionaalabi kokkusobivuse

tingimuseks üksnes asjaolu, et see abi on mõeldud nende piirkondade arengu edendamiseks, võttes arvesse nende piirkondade struktuurilist, majanduslikku ja sotsiaalset olukorda, nõudmata, et abi oleks vajalik nende piirkondade olemuslike puuduste hüvitamiseks.

84 Komisjon vaidleb nendele argumentidele vastu.

85 Olgu meenutatud, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et abimeetmete siseturuga kokkusobivuse hindamisel ELTL artikli 107 lõike 3 alusel on komisjonil ulatuslik kaalutlusõigus, mille kasutamine eeldab keeruliste majanduslike ja sotsiaalsete hinnangute andmist (vt selle kohta 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Bayerische Motoren Werke ja Freistaat Sachsen *vs.* komisjon, C-654/17 P, EU:C:2019:634, punktid 79 ja 80 ning seal viidatud kohtupraktika).

86 Kaalutlusõiguse kasutamisel võib komisjon võtta vastu suuniseid, et määrata kindlaks kriteeriumid, mille alusel ta kavatseb hinnata, kas liikmesriikide planeeritavad abimeetmed on siseturuga kooskõlas (vt 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Bayerische Motoren Werke ja Freistaat Sachsen *vs.* komisjon, C-654/17 P, EU:C:2019:634, punkt 81 ning seal viidatud kohtupraktika).

87 Sellega, et komisjon võtab vastu selliseid käitumisreegleid ja annab nende avaldamisega teada, et kavatseb neid edaspidi nendega hõlmatud juhtumitele kohaldada, piirab ta seda kaalutlusõigust ega saa neist reeglitest üldjuhul kõrvale kalduda ilma, et tema suhtes olenevalt olukorrast rakendataks sanktsioone selliste õiguse üldpõhimõtete rikkumise eest nagu võrdne kohtlemine või õiguspärase ootuse kaitse (vt 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Bayerische Motoren Werke ja Freistaat Sachsen *vs.* komisjon, C-654/17 P, EU:C:2019:634, punkt 82 ning seal viidatud kohtupraktika).

88 Komisjon ei saa tõesti käitumisreeglite vastuvõtmisega loobuda talle ELTL artikli 107 lõikega 3 antud kaalutlusõiguse kasutamisest. Seega ei vabasta 2007. aasta teatise vastuvõtmine komisjoni kohustusest hinnata konkreetseid erandlikke asjaolusid, millele liikmesriik mingis kindlas juhtumis viitab, et taotleda ELTL artikli 107 lõike 3 vahetut kohaldamist (vt analoogia alusel 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Bayerische Motoren Werke ja Freistaat Sachsen *vs.* komisjon, C-654/17 P, EU:C:2019:634, punkt 83 ning seal viidatud kohtupraktika).

89 Nagu on tõdetud vaidlustatud otsuse põhjenduses 190, ei ole Portugali Vabariik käesoleval juhul viidanud erandlikele asjaoludele, mis õigustaksid ELTL artikli 107 lõike 3 vahetut kohaldamist, et hinnata rakendatud III kava kokkusobivust. Lisaks ei ole vaidlustatud seda, et III kava kui regionaalne tegevusabi kuulub 2007. aasta suuniste kohaldamisalasse, mistõttu vastavalt eespool punktis 87 viidatud kohtupraktikale oli komisjon kohustatud neid suuniseid järgima, kui ta hindas rakendatud III kava kokkusobivust.

90 Seega ei rikkunud komisjon õigusnormi, kui ta analüüsis vaidlustatud otsuses rakendatud III kava 2007. aasta suuniste alusel, mitte aga otse ja üksnes ELTL artikli 107 lõike 3 alusel, kusjuures ta viis selle analüüsi läbi vaidlustatud otsuse põhjendustes 188–198.

91 Lisaks ei ilmne, et kui komisjon analüüsis vaidlustatud otsuse põhjendustes 181–207 rakendatud III kava kokkusobivust, eiras ta regionaalabi käsitlevaid liidu õigusnorme, eelkõige 2007. aasta suuniseid või ELTL artikli 107 lõike 3 punkti a.

92 Mis puudutab 2007. aasta suuniseid, siis vastupidi sellele, mida väidavad hagejad ja nagu on juba märgitud eespool punktis 42, ei sõltu äärepoolseimates piirkondades antava regionaalse tegevusabi kokkusobivus üksnes sellest, et abi on mõeldud nende piirkondade arengu edendamiseks, vaid eeldab ka seda, et abi suurus oleks proportsionaalne ebasoodsate tingimustega, mille leevendamiseks abi antakse.

93 Nagu on märgitud eespool punktis 43, on äärepoolseimatele piirkondadele antava regionaalse tegevusabi eesmärk hüvitada nende piirkondade struktuurilistest ebasoodsatest tingimustest tulenevad lisakulud selles piirkonnas tegutsevatele ettevõtjatele.

94 Ent vaidlustatud otsuse põhjendustes 184–186 märkis komisjon õigesti, et rakendatud III kava ei olnud kooskõlas 2007. aasta suuniste punktides 76 ja 80 ette nähtud tingimustega, mille õiguspärasust hagejad kahtluse alla ei seadnud.

95 Seda järeldust ei sea kahtluse alla hagejate argument, et ELTL artikli 107 lõike 3 punkti a kohaselt sõltub äärepoolseimatele piirkondadele antava regionaalabi kokkusobivus üksnes asjaolust, et see abi on mõeldud nende piirkondade arengu edendamiseks, nõudmata seejuures, et abi oleks vajalik nende piirkondade olemuslike puuduste hüvitamiseks.

96 Nimelt, kuigi ELTL artikli 107 lõike 3 punktis a ei ole sõnaselgelt mainitud, et äärepoolseimatele piirkondadele antav abi peab olema vajalik nende piirkondade olemuslike puuduste hüvitamiseks, on siiski tõsi, et järeldus, et riigiabi on siseturuga kokkusobiv – eelkõige ELTL artikli 107 lõike 3 punkti a alusel antud abi –, eeldab oma olemuselt seda, et abi vastab muu hulgas üldisele vajalikkuse nõudele (vt selle kohta 17. septembri 1980. aasta kohtuotsus Philip Morris Holland *vs.* komisjon, 730/79, EU:C:1980:209, punkt 17; 5. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 78, ja 12. juuli 2018. aasta kohtuotsus Austria *vs.* komisjon, T-356/15, EU:T:2018:439, punkt 370).

97 Ent komisjon tuvastas vaidlustatud otsuse põhjendustes 191–198 õigesti, et rakendatud III kava ei kohaldatud nii, et võidelda struktuuriliste raskustega, millega ettevõtjad võisid Madeiral tegutsemisel tegelikult silmitsi seista, ning seetõttu ei olnud see sobiv ega proportsionaalne ühise huvi eesmärgiga, milleks on selle piirkonna regionaalareng.

98 Mis puudutab hagejate argumente kodanike ja töötajate vaba liikumise, asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtete rikkumise kohta, siis tuleb märkida, et nende argumentidega soovitakse sisuliselt kahtluse alla seada vaidlustatud otsuse põhjenduses 198 esitatud järeldus, mille komisjon tegi ELTL artikli 107 lõike 3 punkti a alusel ja mille kohaselt rakendatud III kava on siseturuga kokkusobimatu, kuna selle järelduse tagajärjel muutuks keerulisemaks või kulukamaks nende vabaduste teostamine ettevõtjate poolt, kelle suhtes seda kava kohaldati, või nende töötajate poolt.

99 Selle kohta nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et abi ei saa tunnistada siseturuga kokkusobivaks, kui abi ise või mõni selle tingimus rikub liidu õiguse sätteid või üldpõhimõtteid (vt 23. novembri 2023. aasta kohtuotsus Ryanair *vs.* komisjon, C-209/21 P, EU:C:2023:905, punkt 71 ja seal viidatud kohtupraktika).

100 See kohtupraktika eeldab siiski üksnes seda, et kui komisjon kavatseb tunnistada abi siseturuga kokkusobivaks, peab ta veenduma, et see kokkusobivaks tunnistamine, mis lubab liikmesriigil asjaomast abi maksta, ei too kaasa muude liidu õigusnormide, eelkõige vaba liikumise põhimõtete rikkumist.

101 Seevastu ei saa see kohtupraktika, nagu hagejad sisuliselt vihjavad, panna kohustust komisjonile – kes kavatseb tunnistada abi kokkusobimatuks ja seega keelata asjaomasel liikmesriigil abi välja maksta – tunnistada abi kokkusobivaks ja seega lubada selle maksmist põhjusel, et võimalikul ühisturuga kokkusobimatust tunnistaval otsusel oleks piirav mõju seda abi saavatele ettevõtjatele, olgu siis abi väljamaksmist takistades või kohustades seda tagasi nõudma.

102 Kui see oleks teisiti, oleks siseturuga kokkusobimatu riigiabi andmise keeld nurjatud kodanike ja töötajate vaba liikumise, asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtete tõttu, ja seda isegi siis, kui EL toimimise lepingu konkurentsi käsitlevad sätted, eriti riigiabi käsitlevad sätted, on fundamentaalse tähtsusega ja kujutavad endast liidule pandud olulise ülesande väljendust (vt selle kohta 17. novembri 2011. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, C-496/09, EU:C:2011:740, punkt 60).

103 Järelikult ei saa hagejad tulemuslikult tugineda kodanike ja töötajate vaba liikumise, asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtetele vaidlustatud otsuse vastu osas, milles sellega tuvastatakse ELTL artikli 107 lõike 3 punkti a alusel, et rakendatud III kava on kokkusobimatu, ja kohustatakse see tagasi nõudma.

104 Igal juhul, isegi kui eeldada, et hagejad võivad neile põhimõtetele – sealhulgas kodanike ja töötajate vaba liikumise põhimõttele – tugineda ja et vaidlustatud otsus piirab hagejate viidatud vabadusi, tuleb igal juhul tõdeda, et piiravad tagajärjed on lahutamatult seotud asjaoluga, et vaidlustatud otsuses tunnistati rakendatud III kava kokkusobimatuks ja anti korraldus see tagasi nõuda.

105 Lisaks on piiravad tagajärjed põhjendatud õiguspärase eesmärgiga ja on sellega proportsionaalsed, nagu nähtub eespool punktist 97. Pealegi ei takista järeldus, et rakendatud III kava on siseturuga kokkusobimatu – nagu ka selle kava alusel ebaseaduslikult antud abi tagasinõudmine – Madeira vabatsoonis registreeritud äriühingutel asuda tegutsema või osutada teenuseid väljaspool Madeira autonoomset piirkonda või isegi võtta tööle töötajaid, kes elavad või tegutsevad väljaspool seda piirkonda. Nende eesmärk on üksnes tagada, et kasumit, mis on saadud tegelikult ja füüsiliselt väljaspool Madeira autonoomset piirkonda toimunud tegevusest, ei saaks arvesse võtta maksubaasis, millele kõnealust maksumeedet kohaldatakse.

106 Lisaks, mis puudutab hagejate välja pakutud alternatiivset abikava, mis põhineb „abisumma proportsionaalsuse astmelisusel, juhul kui tulu teeniv tegevus toimub erinevas geograafilises piirkonnas“, siis tuleb märkida, et kohtupraktika kohaselt ei pea komisjon tegema abstraktset otsust kõigi alternatiivsete meetmete kohta, mida oleks võimalik kavandada, sest kuigi asjaomane liikmesriik peab üksikasjalikult esitama põhjused, miks kõnealune abikava vastu võeti, eelkõige valitud abikõlblikkuse tingimuste osas, ei pea ta positiivselt tõendama, et ükski muu mõeldav meede, mis juba olemuselt on hüpoteetiline, ei võimalda taotletavat eesmärki paremini saavutada. Kui liikmesriigil sellist kohustust ei ole, siis ei saa hagejatel olla alust nõuda, et Üldkohus kohustaks komisjoni asuma liikmesriigi ametiasutuste asemele selle normatiivse uurimise ülesande täitmisel, et analüüsida kõiki mõeldavaid alternatiivseid meetmeid (vt selle kohta 6. mai 2019. aasta kohtuotsus Scor *vs.* komisjon, T-135/17, ei avaldata, EU:T:2019:287, punkt 94 ja seal viidatud kohtupraktika).

107 Eeltoodut arvestades tuleb teine väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Kolmas ja neljas väide, et vaidlustatud otsuse artikli 4 lõikes 1 sisalduv tagasinõudmise korraldus on õigusvastane

108 Kolmanda ja neljanda väitega, mis on esitatud teise võimalusena ja mida tuleb analüüsida koos, vaidlustavad hagejad vaidlustatud otsuse artikli 4 lõikes 1 sisalduva tagasinõudmise korralduse õiguspärasuse.

109 Hagejate argumendid jagunevad sisuliselt kolmeks osaks, mis puudutavad seda, et esiteks on tagasinõudmise korraldus vastuolus õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega, teiseks on see vastuolus õiguskindluse põhimõttega ja kolmandaks põhineb tagasinõudmisele kuuluv abisumma ebasobival arvutusmeetodil.

Esimene osa, et on rikutud õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet

110 Esimeses osas väidavad hagejad, et rakendatud III kavast abisaajatel ei olnud mingit põhjust arvata, et selles kavas ette nähtud juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamine sõltus selliste tingimuste kitsendavast tõlgendamisest, mis puudutasid ühelt poolt juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamise aluseks oleva kasumi päritolu ja teiselt poolt Madeira autonoomses piirkonnas töökohtade loomist või säilitamist, kuna need kaks tingimust kehtestati kõigepealt sarnases sõnastuses 2002. aasta otsuses, ilma et oleks täpsustatud, et neid tuleb tõlgendada geograafiliselt piiratult. Lisaks ei ole Portugali ametiasutused alates nende tingimuste kehtestamisest mingil moel muutnud nende tingimuste ulatuse tõlgendust. Asjaolu, et komisjon ei pidanud vajalikuks täpsustada nende tingimuste tähendust, kui ta kiitis III kava kahel korral heaks, tekitas nende sõnul abisaajates õiguspärase ootuse, et komisjon ei lugenud III kava rakendamist Portugali ametiasutuste poolt uueks riigiabiks.

111 Komisjon vaidleb nendele argumentidele vastu.

112 Õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte kohta tuleb meenutada, et sellele saab tugineda juhul, kui liidu pädevad asutused on andnud huvitatud isikule volitatud ja usaldusväärsetest allikatest pärit täpseid, tingimusteta ning ühtelangevaid tagatisi (vt 5. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 97 ja seal viidatud kohtupraktika).

113 Riigiabi valdkonnas nähtub samuti väljakujunenud kohtupraktikast, et kuna komisjonil on vastavalt ELTL artiklile 108 kohustus riigiabi kontrollida, siis esiteks võivad abi saavad ettevõtjad üldjuhul toetuda õiguspärasele ootusele abi seaduslikkuse suhtes ainult siis, kui abi andmisel on järgitud selles artiklis ette nähtud menetlust, ja teiseks peab hoolas ettevõtja suutma tavaliselt kindlaks teha, kas kõnealust menetlust on järgitud (vt 5. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 98 ja seal viidatud kohtupraktika).

114 Käesoleval juhul ei ole hagejad aga tõendanud, et seoses abiga, mis anti 2007. ja 2013. aasta otsust – ning seetõttu ka ELTL artikli 108 lõiget 3 – rikkudes, oleks komisjon neile andnud täpseid, tingimusteta ja ühtelangevaid tagatisi, mis olid kooskõlas ka kohaldatavate õigusnormidega, et tekitada neis õiguspäraseid ootusi, nagu nõuab kohtupraktika.

115 Kui abikavast ei ole komisjonile teatatud, ei ole komisjoni väidetaval tegevusetusel tähtsust (11. novembri 2004. aasta kohtuotsus Demesa ja Territorio Histórico de Álava *vs.* komisjon, C-183/02 P ja C-187/02 P, EU:C:2004:701, punkt 52; vt selle kohta ka 7. detsembri 2017. aasta kohtumäärus Aughinish Alumina *vs.* komisjon, C-373/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:953,

punkt 54). Seega, kuna rakendatud III kavast komisjonile eelnevalt ei teatatud, ei saa hagejad õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumist puudutava etteheite põhjendamiseks tulemuslikult tugineda komisjoni mis tahes tegevusetusele.

116 Samuti ei oma tähtsust asjaolu, et komisjon kiitis teatatud III kava heaks kahel korral, kuna see rakendati viisil, mis erines oluliselt sellest, mis oli ette nähtud abikava projektis, millest Portugali Vabariik oli teatanud.

117 Hagejate argumendi kohta, mille kohaselt oli võimatu mõista, et selles korras ette nähtud juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamine sõltus nende tingimuste kitsendavast tõlgendamisest, mis puudutavad esiteks tulu, mille suhtes kohaldati juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamist, ja teiseks töökohtade loomist või säilitamist Madeira autonoomses piirkonnas, mis mõlemad kehtestati II kavaga, tuleb korrata eespool punktis 47 tehtud järeldust, et nii 2007. ja 2013. aasta otsuse sõnastus kui ka nende kontekst, aga ka regionaalabi suhtes kohaldatavate õigusnormidega taotletavad eesmärgid ei jäta mingit kahtlust seoses selle tingimuse tõlgendamisega, mis puudutab selle kasumi päritolu, mille suhtes kohaldati juriidiliste isikute suhtes kohaldatava tulumaksu vähendamist.

118 Samuti nähtub Madeira autonoomses piirkonnas töökohtade loomise või säilitamise tingimusega seoses 2002., 2007. ja 2013. aasta otsusest, et juurdepääs II kavaga ette nähtud maksusoodustustele, mille pikenduseks oli III kava, oli piiratud äriühingutega, kes alustasid tegelikult uut tegevust ja vastasid abikõlblikkuse eritingimustele, mis põhinesid uute töökohtade arvul, mis alaliselt loodi (ja esimese kuue tegevuskuu jooksul) (vt 2002. aasta otsuse II osa). Seega sõltus ettevõtte tulumaksust tuleneva maksusoodustuse esemeks olev maksubaasi ülemmäär abisaaja loodud töökohtade arvust (vt 2002. aasta otsuse II osa; 2007. aasta otsuse põhjendused 18, 19 ja 60; 2013. aasta otsuse põhjendused 10 ja 11). Mis tahes muu tõlgenduse tagajärjel väheneks korrelatsioon III kavaga ettevõtjatele ette nähtud toetuse intensiivsuse ja nende poolt Madeira autonoomses piirkonnas uute tegevuste loomisesse tegelikult tehtud panuse vahel, kuigi see eesmärk on üks sellele kavale juurdepääsu tingimustest ja kuigi komisjon hindas kava proportsionaalsust sellest tingimusest lähtudes.

119 Eeltoodut arvestades ei saa tuvastada õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumist ning järelikult tuleb esimene väiteosa tagasi lükata.

Teine osa, et on rikutud õiguskindluse põhimõtet

120 Teises osas rõhutavad hagejad, et komisjon ei olnud hoolas ega tegutsenud Madeira vabatsooni kava kohaldamise kontrollimisel pikendatud perioodil, kuna komisjon otsustas algatada ELTL artikli 108 lõikes 1 nõutud kontrollimenetluse alles rohkem kui kaheksa aastat pärast III kava heakskiitmist ja rohkem kui kaks aastat pärast kava esialgse kestuse lõppemist ning teavitas Portugali ametiasutusi oma kavatsusest algatada ametlik uurimismenetlus alles 11 aastat pärast kava heakskiitmist ja enam kui viis aastat pärast kava esialgse kestuse lõppemist.

121 Komisjon vaidleb nendele argumentidele vastu.

122 Mis puudutab õiguskindluse põhimõtet, mis erineb õiguspärase ootuse kaitse põhimõttest (vt selle kohta 2. veebruari 2023. aasta kohtuotsus Hispaania jt *vs.* komisjon, C-649/20 P, C-658/20 P ja C-662/20 P, EU:C:2023:60, punkt 83), siis tuleb märkida, et riigiabi valdkonnas on hagisid, millega vaidlustatakse tagasinõudmise kohustus õiguskindluse põhimõtte rikkumise tõttu,

rahuldatud vaid täiesti erandlikel asjaoludel (vt selle kohta 22. aprilli 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Salzgitter, C-408/04 P, EU:C:2008:236, punkt 106, ja 21. septembri 2022. aasta kohtuotsus Portugal *vs.* komisjon (Madeira vabatsoon), T-95/21, EU:T:2022:567, punkt 204).

123 Selles osas nähtub kohtupraktikast, et tuleb analüüsida mitut elementi, et tuvastada õiguskindluse põhimõtte rikkumine, eelkõige selguse puudumist kohaldatavates õigusnormides (vt selle kohta 14. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus Nuova Agricast ja Cofra *vs.* komisjon, C-67/09 P, EU:C:2010:607, punkt 77) või komisjoni põhjendamatu tegevusetus pikema aja jooksul (vt selle kohta 24. novembri 1987. aasta kohtuotsus RSV *vs.* komisjon, 223/85, EU:C:1987:502, punktid 14 ja 15, ning 22. aprilli 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Salzgitter, C-408/04 P, EU:C:2008:236, punktid 106 ja 107).

124 Käesolevas asjas ei tugine apellandid käesoleva väiteosa põhjendamiseks sellele, et kohaldatavas õiguslikus regulatsioonis puudus selgus.

125 Komisjoni pikaajalise tegevusetuse kohta, mis võimaldab asjaomastel ettevõtjatel tugineda õiguskindluse põhimõttele, olgu meelde tuletatud, et komisjonil on kohustus tegutseda riigiabi uurimise menetluses mõistliku aja jooksul ja tal ei ole lubatud uurimise esialgses staadiumis tegutsemisest lõputult hoiduda. Tuleb lisada, et menetlustähtaja mõistlikkust tuleb hinnata iga konkreetse kohtuasja asjaolude alusel, nagu kohtuasja keerukus ja poolte käitumine (13. juuni 2013. aasta kohtuotsus HGA jt *vs.* komisjon, C-630/11 P – C-633/11 P, EU:C:2013:387, punktid 81 ja 82).

126 Käesoleval juhul aga ei saa pidada ebamõistlikuks aega, mis kulus ühelt poolt 2002., 2007. ja 2013. aasta otsuse ning teiselt poolt III kava üle järelevalve alustamise, mis toimus 12. märtsil 2015, või isegi ametliku uurimismenetluse algatamise otsuse vahel, millest teatati Portugali Vabariigile 6. juulil 2018 ning avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* 15. märtsil 2019.

127 Nimelt kõigepealt ei olnud komisjon vastavalt määruse nr 659/1999 artikli 13 lõikele 2 ja määruse 2015/1589 artikli 15 lõikele 2 seotud selliste konkreetsete tähtaegadega nagu need, mis on ette nähtud nende määruste II peatükis, mis käsitleb teatatud abiga seotud menetlust (vt selle kohta 20. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus KC *vs.* komisjon, T-580/20, ei avaldata, EU:T:2021:14, punkt 26).

128 Seejärel, mis puudutab selliseid lubatud abi või abikavadega seotud järelevalvemeetmeid nagu käesolevas asjas, siis ei saa asuda seisukohale, et komisjon oleks pidanud üles näitama erilist hoolsust, kuna ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõte paneb liikmesriikidele kohustuse võtta kõik sobivad meetmed, et tagada liidu õiguse ulatus ja tõhusus.

129 Riigiabi valdkonnas tähendab see eelkõige seda, et liikmesriigid peavad tagama, et abi või abikavasid ei rakendaks eelneva loa andmise otsuseid rikkudes, eriti kui sarnaselt siinse asjaga mõistavad komisjon ja asjaomane liikmesriik esialgu ühtemoodi, millistel tingimustel sellist abi või abikavasid rakendatakse, nagu on tõdetud eespool punktides 38 ja 39.

130 Lõpuks, arvestades vaidlustatud otsuse põhjendustes 1 ja 2 esitatud ametliku uurimismenetluse algatamise otsusele eelnenud menetluse kirjeldust, ei saa käesolevas asjas tuvastada ühtegi komisjoni tegevusetust pika aja jooksul, millel puudub põhjendus.

131 Mis puudutab ametliku uurimismenetluse 29 kuu pikkust kestust, siis ka seda ei saa pidada ebamõistlikuks, võttes arvesse – nagu nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 3–9 ja 96 – komisjoni vajadust vaadata läbi Portugali ametiasutuste taotlus selle menetluse algatamise otsuse konfidentsiaalsuse kohta, paluda neilt ametiasutustelt mitu korda puuduvat teavet ning käsitleda märkusi väga suurelt hulgalt huvitatud isikutelt, kes menetluses osalesid.

132 Selles mõttes erineb menetlus, mille tulemusel tehti vaidlustatud otsus, selgelt sellest, mida käsitleti kohtuasjas, milles tehti 24. novembri 1987. aasta kohtuotsus RSV *vs.* komisjon (223/85, EU:C:1987:502), millele hagejad ei saa seega õiguspäraselt tugineda.

133 Isegi koos vaadelduna ei saa ametliku uurimismenetluse algatamise otsusele eelnenud ja sellele järgnenud ajavahemikke pidada ebamõistlikeks, kuna hagejatele – nagu kõigile ettevõtjatele, kes said kasu rakendatud III kavast – oli nõuetekohaselt antud võimalus tutvuda hiljemalt 15. märtsil 2019 ametliku menetluse algatamise otsusega selle avaldamisega *Euroopa Liidu Teatajas* ja antud neile teada tagasinõudmisriskidest, mis neil tekkisid.

134 Seega ei ole võimalik tuvastada ühtegi õiguskindluse põhimõtte rikkumist. Järelikult tuleb teine osa tagasi lükata.

Kolmas osa, et tagasinõutava abisumma arvutamiseks kasutati ilmselgelt ebasobivat meetodit

135 Kolmandas osas leiavad hagejad, et tagasinõutava abi summa põhineb ilmselgelt ebasobival arvutusmeetodil. Hagejad väidavad seega, et loodud või säilitatud töökohtade arvu aasta tööühikute arvutamise meetodit ei saa kohaldada tagasinõutavate abisummade kindlaksmääramisel, kuna see ei kujuta endast sobivat meetodit töökohtade tegeliku loomise kindlaksmääramiseks, sest see ei tulene ühestki liidu õiguses sätestatud õigusnormist ega ühestki Portugali riigisiseses õiguses kehtestatud normist.

136 Komisjon vaidleb nendele argumentidele vastu.

137 Sellega seoses tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuse põhjendustest 168–171 nähtub sisuliselt, et Madeira autonoomses piirkonnas töökohtade loomise või säilitamise tingimus ei ole mitte ainult III kavale juurdepääsu tingimus, vaid ka abisumma parameeter, mis peab põhinema objektiivsel, kontrollitaval ja tõendatud meetodil. Lisaks hinnati III kava proportsionaalsust võrreldes lisakuludega, mida see kava pidi hüvitama, seda tingimust arvestades.

138 Seega, kuigi 2007. ja 2013. aasta otsused ei kohusta kohaldama konkreetset meetodit iga abisaaja poolt Madeira autonoomses piirkonnas loodud või säilitatud töökohtade arvu arvutamiseks, nõudsid need otsused siiski sellise objektiivse meetodi kasutamist, mis võimaldaks kontrollida, kas III kava alusel abisaajate deklareeritud töökohad on tegelikud ja püsivad.

139 Kuna Portugali ametiasutuste kasutatud meetod (vt eespool punktid 63–65) ei vastanud ilmselgelt sellele tingimusele ja kuna need ametiasutused ei ole välja pakkunud muud objektiivset meetodit, mis võimaldaks kontrollida abisaajate deklareeritud töökohtade tegelikkust ja alalisust ainuüksi selleks, et nõuda tagasi rakendatud III kava alusel makstud abi, nõudis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 216, et tagasinõutava abi summa arvutataks vastavalt aasta tööühikute meetodile.

140 Neil asjaoludel ei saa pidada ebapiisavaks asjaolu, et ta nõudis sellise meetodi kasutamist, mis tuleneb üksnes komisjoni kohustusest esitada asjaomasele liikmesriigile juhised, mis võimaldavad tal ülemääraste raskusteta ise kindlaks määrata tagasinõutava abi summa.

141 Järelikult tuleb kolmas väiteosa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

142 Kõiki eespool esitatud asjaolusid arvesse võttes tuleb kolmas ja neljas väide tagasi lükata ning jätta seega hagi tervikuna rahuldamata.

Kohtukulud

143 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

144 Kuna kohtuotsus on tehtud hagejate kahjuks, jäetakse kohtukulud vastavalt komisjoni nõuetele hagejate kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (viies koda)

otsustab:

1. **Liita kohtuasjad T-713/22 ja T-720/22 kohtuotsuse tegemise huvides.**

2. **Jätta hagi rahuldamata.**

3. **Jätta kohtukulud Portumo – Madeira – Montagem e Manutenção de Tubaria, SA (Zona Franca da Madeira), Ponticelli – Consultadoria Técnica, SA (Zona Franca da Madeira), Ponticelli Angoil – Serviços Para a Indústria Petrolífera, SA (Zona Franca da Madeira) ja Nova Ship Invest, Unipessoal, Lda (Zona Franca da Madeira) kanda.**

Svenningsen Martín y Pérez de Nanclares Stancu

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 6. novembril 2024 Luxembourgis.

Allkirjad